

Mizoram State Archives

Accession No. 707

Date of 3/4/76

Supplier

Price

PI PU NUN

Mizoram State Archives

Accession No. 709

Date of Receipt 3/4/96

Supplier

Price

PI PU NUN

Buatsashlu

Pastor Chalhiana

1972

PUBLISHED BY THE TRIO BOOK HOUSE, AIZAWL

First Publication, 1969

Reprint 1971 (Copies 1,500)

1971 (Copies 2,000) 1972 (Copies 2 000)

THUHMAHRUAI

Zoram Chanchin [ha Jubili (1944) hriat reng nân tûn Chanchin [hain kan ram a tihên hmas kan pi leh pute nun leh Chanchin [ha kau neih hnua kan Koh hran chanchinte ka ziak a Chanchin [ha kan neih hmas pi leh pute nun ka ziak chu bu khata siamin Zochhâwni pa (Rev H W Carter) khân "Hmasâng Mizo Awm Dân" tûn khawlin a lo chhu tawh a

Tûnah hian pi pu nun maw tak leh duhawm tak-te thangtharin kan lo theihngihl tawhte chu kan lo hriat chhuah leh a an nun dân tha lai apiang kan zir ve a, kan vawn reng theih nân a bua siam ka lo duh ta a A bu hming atân pawh "Pi Pu Nun tûn ka sa a

He lehkhabu hi Aizawl Trio Book House an tih chuan khawh chhutah min dil a, lâwm takin ka phal sak a ni He lehkhabu tê tak tê atang hian zirlate leh thangthariten Mizo nun maw tak in zir chhuah ka duhsak che u a ni

Sêrkâwn, Lunglet,
22nd March, 1968

Pastor Challiana,
Sêrkâwn

Mizoram State Archives

Accd

Date of

Supp' of

Pr cc

209
3/4/96

11 11 11

THU AWMTE

Bung	Phêk
1 A ram awm dân leh hmasáng nun dân	1
2 Kút	4
3. Zô	6
4, Tlâwmngaihna	8
5. Zawlbúk	14
6. Thlarau chí hrang hrangto	17
7. Inthawina	23
8, Sakhaw lam	29
9, Mitthi khua	31
10. Thangchhuah	33
11, Mí lú lăk chin lai—Vai lo leu	40

PI PU NUN

BUNG 1

A PAM AWM LÂN IHH HMASANG NUN DÂN

Mizoram hi A m i n zingah la g ar vak lo, a
dep vela awmho chhuat mang loh a ni A ram
ken lam chu a dung lam mel 200 vel a ni a, a vâng
lam chu mel 100 vel a ni Mel kil ha chhuat chuan
mel kil hi 7,230 lu a ni Mel kil hi khatah mihring
11 vel emaw an awm He ram awm mihring hi kum
1901 a khaw chhuat khaw mihring 82,434 an awm a,
tum khaw chi i hmoing ber 194 kam khaw chhuat
chuan mihring 10000 lai kan lo ni ta a, a leh hmoing
theib kan lo ni ta Chuti chaw pawm kan lo ni a
hle mai

He ram hi tang i m zo khawang a ni a Mizo
kan inti a, zova awm nu kan nu av rom Tum Mo
zingah chuan hmoing nang kan awm thlah a chu m
zingah hnam th ho chu Lusei hi m an m a a a
chu lai chite maw dawi sa kil va thei m thate an ni
a Lusei hnama chhuat leh i m a a a a a
chu Lutawihohi an ni a, chaw chu a a a a a
an ni Nimahsela a ram pum pua mihring chu Mizo
hnam kan inti thei vek a g

Mizorama awmho hian rom dang chanchaw kan
are vak lo va kan hriat berate chu mind pta Pawi
ho khi an ni Chuti chuan ram dung chanchaw hmoing
te hmasawna te hi a awm a a a a a a a a a
ang zahn lawngka ngawtia thu an inthlah chhawng
vel thim Pi leh pi dān ing a a awm loh va, an tin
loh chuan mi dik loyah kan m a a a a a Chuwang
m pa hu chu a zahawm a a a a a fo tur a ni

Mizo ram hi ram fianrial, hnam dangte nêna in
 chiahpiab lohna ram a nih avângin ram thiangblim a
 ni Mihring pawb hri tha lo 'eh hawlhlawh thuah
 chuan en thiangblim Tin, hnam mîwl si, rilru put
 d nah chuan rilru fel tak pu an n kan ti thei bawk
 An thil ngah hlut ber thin chu mipa chu huaisen a
 ni, mi chak leh taima an hlu Mipa fa a lo pian ve
 leh bian 'Mipa huaisen, sai kâp tûr," an ti nghâl a,
 chu chu upate mals vwna a ni Sa kâp thei, mi
 huaisen ni sela an duh ber a ni

Hmeichhia erawh chu dâwih ber chan an chantir
 a, amaherawhchu hmêlthaah man tam tak manah an
 duh a, chuvagin hmeichhia an o pian veleh bian,
 "Se man tûr," an ti thlu a Mipain hmeichhia rêng
 rêng anna a nei tûr a ni lo, him hbe rilru pu chu
 mi dawipen an ni a, an rilru pu awa an hriet phawt
 chuan, 'Pawfên fêng rawh," an intî thuai thin Chut
 chuan hmeichhe ropuna ber chu hmeithat leh taimak
 leh 'a deh thiam a ni Mipa ta an ni a, sum leh pa a
 lei an ni a, an inehhûrgah thu engmah an nei lo
 Sakhua pawb an nei lo va mipa sakhua an sakhua a
 ni ve mai Hmeichhia leh chaka in sakhua an nei lo,"
 tih a ni Hmeichhe fa chuan kum li lek an nih
 atângin hnathawh an zir ngâl a tui an chwî a,
 thing tang an kuai a inehhûng lamah hnathawh eng-
 kim an zir ngâl a Mipa a gin an lêng an lêng ve
 thei lo va kawng an kim in hmingchhiatna an nei
 hma bik Thil engiawh danglam duh hlek bîk-anga
 tih an neih obuan, 'Hmeichhia tê tê," tih an nê zêl a

Mipa fa chu naupan lai atângin huai an sirtir
 a ni An zuna ber chu sa kah tam leh mi thei tom
 a ni Chutichuan mi huaisen leh pasaltha tih hrietna
 ber chu a sumbun bangah sa lu tinrêng a intâr thut
 thin

Mizo fate inzirtirna hmun ber chu mahni in chung
chaw thlêng hmun hi a ni Zing chaw ei lain pa
berin a nupui fanaute hnăthawh dân tûr zawng zawng
a rêl a, a fateho fuhin a zi h thin a

Lal chi hrangte khân ropui zâwk leh chak zâwk
nih an duh avângin mahni chipui Lusei ngente nen
pawh an indo thin a, chu chauh ni lovin, Pawite nen
pawh an indo thin Khaw tin hi kuilin an inhung a,
râl vêng an isiam reng thin Lin an va inrûn a a
hnehtu an nih chuan an thah tam theih a piang kha
nunau pawh thlar lovin an inthat a, a thente chu
salah an man bawh An thahte lu chu an hawn a, sa
kâp haw ang chiah bawkin an lâwm a in hma mite
pawhin an lo lâwm a, an lo hmuak dur dur thin a
Mi lô chu an târ a mipa naupang tê tê pawh an sah
tir a, chu chu râl thattu anga ngaih an lo ni ve a,
huaisen nih an lo hlawh ve a ni Achângin rawlralin
an che bawh thin a An dote khaw lamah khân pa
hnh emaw pathum emaw lek te pawhin an va kal a,
an khaw dai kangah emaw, lovah emaw arikin an va
châng a, an hmuh apiang hmeichia pawh mipa pawh
an va that a, an lu an hawn thin a Mi that apiangin
chhawn an t wn theih avângin huaisen pasaltha nihna
a ni a, an awh ber chu a ni Chetichuan Lusei ral
emaw, Pawi râl emaw hlauvin muanna réng réng a
awm lo

Amaherawhchu tualthab hi chu sual hian pui ngaih
a ni thung a Thiang lova ngaih a ni a, fate thlêng
pawhin pawina a awm thei Zû an caih ngawt loh
chuan inthah hi a awm lo tih theih a ni Iuthah chu
sawi loh, zu rui lava inhaui leh insual ngawt te hi a
awm lo hming chhiatna hian pui a ni

Miin tual lo that sela, a thaha chhunoten a rem
chha phawt chuan thah ve an tum ang Chuvângin
a inhumihma chu lal in a ni a Lal in a ti n luh

a, sūt a vawn hman phawt chuan a him a, amaherawh chu lai bāwihab a insian ta a ni Tumahin an khawih thei ta lo va, chuta tang chuan a nupui fanau thleng in kumkhuain lai baw an ni tawh thin

BUNG 2

KŪT

Kut hi Mizoramah chuan ni zawng zawng nuam tih hun ber a ni A hun lo thleng tūr hi an nghāk hlelēm om thin a Kum khat chhungin kūt vaw thum a awm Mim Kūt, Pawl Kūt, Chapchār Kūt

Mim Kūt He kut hi vaimim seng zawhah a ni thin Mithi pual bik a ni a, mithi hnai, thla thum 'a tling lo chhūngte chuan mahni in theuhvah zū an zū a chhang an siam a, chhang pai te, zū te mithi tāt an chhuah a, ni thum hnua chuan a duh apiang ei thian a ni tawh Mithi him awmua kher lo pawhin an chhuah ve a Hei hi chu jahna kūt a ni

Pawl Kut He kūt hi naupang pual bik a ni Buh seng zawh a ni thin A hun a lo thlen hma ni hnih ni thum vélah kūt sa zawngin thang an kam a Chhūng tinin sa ei ngei an tum a sava an awh loh chuan ar tal telh tūr a ni Naupang an inchei a, mi thi te, banbun te puan te hawhin an inchei thin Kut ni tlaiab chhung tin nuten chaw ei thlengin buh leh sa leh artu hman sa an chaw chhuak a, dai kiang lungdawhab leh khawlai lungdawhabte an fate hruann an kal khawm thin a Chhawng an hnawt a buh leh sa chu an inbarh ciim a, nula leh tlangvaite pawb an tel ve thin Tin nu leh paten lungdawhab chuan zūte an inho thin Tin, pahote pawhin in lamah zū an suho bawh thin Chu ni zan chuan ni rather ber pawhin

âr an talh a, an artui neih zawng zawng en chhûm a, duh tâwkin an ei thîn He kût hian ni khat lek a awb a ni

Chapchâr Kût He kût hi lo vah zawhah a awm thîn Puntling kût a ni a, nimahsela lai leh upa leh naupang zawng zawng tân piwh tel theih vek chu a n. A hma rei fêah an lo ur lawk a, lai leh upaten zô an lo sa lâwk ohiam a A tan zân chuan Pâwl Kût ang bawkin tlaiah lungdawhah chhâwng an hnawt a mualah an chai ngâh a He mi tan zân hian tlaivîra chai târ a ni Chu mi zâna an tlaivâr loh chuan zen dangah chai a thiàng tawh lo va, chuvângin an thui-vâr ngei thîn a ni

Mi zawng zawngin an uar (m êm a, mahni lu lâm an intî a Nulain an puan thul khung tha ber an la chhuak a vakiria an khim a, tlangval pawh an inchei bawk a, mualah an ding kual pût a, an inkaihkuah a A laiah khuang bêngtu leh seki tuntu an inzui a, chu mite chu hla hriltu leh hruaitu an ni Chaina vêlih chuan mipa leh hmeikhhe naupangin an saidawiûm tha berin zû leh khawîrû an chawî a, saidawiûm nei lovin mau ûnte hian an keng a, chaho leh mi dang tupawh an duh apiang an tulh a Naupangho hi chu an chai ve lo va, chaho zu tulh chu an tum ber a ni Nuam an ti êm êm thîn

Dân narânin zan thum leh ni thum a awb ber a, chu mi ohhông chuan chhûn zân zawmin an chai thîn. Kût zân chuan nupa intihîin leh inhaub leh thînur rêng rêng hi a thiàng lo He mi kua hi mi tinin nuam an tih ber hun a ni a, chuvângin tîttah chuan hmân lai Chawngtuia an awm laia an Chapchâr Kût hi nuam an tih êm avângin an kût nuam tum hun an hai a, favâng thlang rawkin an chai a, nakinah chuan buh seng târ an nei ta lo va, an khua chu an lo teh ta chiam a ni an t thîn

BUNG

ZŪ

Hmân laia Mizo zu sak ber chu zupui, rakzî, zu fâng a ni Zafâng hi chu zu tak tak anga obhîar a ni meuh lo va, obhîung khatia an obhâwihal châng a han ei hlek tûra an sak a ni a, vantlâng inho tûra tih a ni lo Nû leh pate hian an ei a, naupang pawhin an ei ve thei Ruihna tham pawh a ni meuh lo Kâwnglâwng emaw fâzû emaw an obhîm a, dawidim an phal a, zu bêt tê deuhvah an bîh a, a dîhin a bahin an ei a, a duhin tui an pawh a, an hâwp mai thîn

Zupui Hei hi hmân lai chuan an in ber a ni Tûn laia zu sâwr, tinzû an tih ang hi an ohing ve lo va He xû hi mi mai emaw, obhîngkua emaw tân chauhva in tûra sak a ni lo Mi tloin zu b'î an ne theuh va chotah chuan zupui hi englai pawhin bel khit tal chu bîh an tum theih va Hian pawmawh engemaw a 'i awm hup stân an ti a, iarâiria nân an nei reng thî

Zû an in hian a chuan a awm deuh zêl Hah zû an tia, an r mohhuah hân te bî an an in a Se obhuan ni te, khawngohwi ni te, kit ni te, chawagohen a te, sa u lam ni te, mitthi awm ni let khawhâr lènpui ni te hian an in ber. Mahoi ngawt a emaw, obhîngkua ngawt a emaw zû an in ngawt lo va, an theuawm khawrêng te an sâwm a; a loca khî an lo pang de in deuh va a thînin an zu b'î an rawn thawh a, sohâ xûn an lei belh a Ni lêng mekhua te pawhin an ti a, tamah mahoi ngawt chuan an rui deuh lo Tûnawv and thakha av ngû an in lohîa an intiwk a, an in ja rui trin Mi jienkhat, mi obunga lungûh lohda lo nei ru renga khân he mi ruih hun bi an châng a, an lo ishois a, an iphas sei ta zêl a,

a táwpah chuan insualna a thien a, thisente an in chhuah a, achâng chuan an intihlum hial a Zu mi chhe deuh phoi chu an in lamah an hîwag a, aa fate leh an nupute an véi a, achângin buagbél chugah te an tuan a, an in chhông thil tam takte tichhiain an inti pichhe telh telh thîn Chuvângin zû hi sual obhuahna bul a ni a, nu leh pa ichauna tichhuaktu, nupa then tirtu, leichawitirtu, tualthehtirtu, u rêirtu, rûk rûktirtu a ni kan ti lo thei lo va, chuvângin kohhran pâwltiem té an lo awm fan veleh zû hi Kristiante tan chuan bin ngei ngei tûr a ni tih mahai obhie leh pha Kristian an an lo hre obhuak nghâl a, in loh an intuk ta a

Zu in haub lova inhan leh insual an dâh lo va zû in hun atân an khêk a, chu mi hun chu thil sual tih nîna khêk an nih chuan zu chu thil sual tih tirtu a ni ang a, chuvângin zû hi sual anga lang chauh pawh u lo, suala lang sa a ni Kohhran tan chuan in tûra infaah mi a ni lo Zû hi Mizo ngaih dân chuan inkawmho rina hman mi indusakna tih loh theih chu a ni lo Lal emaw, an thiante emaw an ina an va thien khin dusak tih entir dân zû an zûk fan Rui khawpa an intir kha chuan an tihlai t a entir a Ei lam thuan pawh ei sên loh khawpa ei tûra awm loh chuan khaw lo anga ngaih a ni Zû pawh luak bawh bawh khawp a an in chuan tiai tih a entir a ni

Rakzû Hei hi a raz wugin an in lo Lal leh upate bian inkawm khiwn nin lai mah an in thîn a A chângin thian dân lek pawhin an in a, mi tam tek an inko ngai lo Raih awi tak a ni a, a tuih pawh a ni a, chuvângin rui chhe khawpin an in ngam lo

Zulâwm: Hei hi naupaog pual bik a ni Naupaogho bian buhhâm tiêm theuhvin an khaw a, an deng a, in khatah an nêi tiak nu an chhumtir a, a lo bih sak a A

thlwm hunah inna tór an ruatah chuan mipa naupang
zawng zawng chu an insáwm kháwm a, hlim takín an in
kháwm thín a. Pustling tih ang tí ve thei anga an in
ngaih avángin an mduh ve a, thil tí thei ve tak angin an
inngai a, achángin an rui ve baw k a; nímahsela thil
sual tih nán zawng an hmang lém lo. Kum khatah vawí
khat emaw lék hetiang hí an ching thín a ní

Hmasáng dânin nula leh tlangvâl bian chaineahte
emaw, chawngcheansahte emaw tih loh chuan zû an in
ngai lo. Nu zingah pawh lal khâwnbâwl upaho nupui
te tih loh chuan an in ngai lo. Naupang phei chuan
upaho zingah reng reng an in ngai lo, nula leh tlang
vâl su in hí thil zahthlâka ngaih a ní. Pustling zu
hmun leh ruaithenna hmuna naupang tel ve hí zah
thlâka ngaih a ní

BUNG 4

TLÁWMNGAIHNA

Hei hí thu rorpui tak a ní a, a huam zau hle mai
Taimók te, huai te, ohhel te, thilphal te, ngilneih te,
mahni hmasai loh te hí a huam vek a. A hming
ngawt pawh hí a mawí a ní. Hei hí pi leh pute ngaih
ân ber pakhat a ní a, nu leh paten an in ebhúngah
an fate an xirtir ber a ní. Mizoram hian hei hí an uar
âm avángin Mizo ram timawitu ber thín chu tláwm-
ngaihna hí a ní. Chhiat ní that niah mí tláwmngai
thilitih hian a timawí a, a tinuam thín

Tláwmngaihna hí a bre ngai lo tên chuan dâwt
sawí anga ngaih theih a ní, an tih apiang chu chak
záwká tih ngai. Mân ei tór pe sela, "Ka chák
lo ve," an tih an riru tak chuan an chák h'e a, an
rîi a fâmin, an tui pawh a hêi hle a, nímahsela an
tláwmngaihna avángin an em an in duh lo mai a ní

Khasi ramk kan Mizo tlangval sikul lutte chuan mi an thihin an thlin an lai thui thin a. Khasi then khat chuan, "Mizo chuan thlan iah hi an chak zang tak a ni," an ti hlah mai tih thu an sawi thin. Thlan lah te chu a chakawm lo, nimahsela tlawmgahram thatho takin an lai a ni.

Mizo fate hi naupan tét atangin tlawngah hi a an zrtir thin. Mite thil p'k apiang an la tûr a ni lo. Miten ei tûr an p'k apiang an ci tûr a ni lo. Chhah vahnaah upaho leh tlangvalte an chhuah chuan u tte engmah tihtir lovin an tel tur a ni. Iah khat ngai lovin atul awma piang an bro ngâl tur a ni. Iah a an va iah lei tur chaw te, tung fwm te chaw chhum te, chaw ei sante tlangval tum vek a ni. Iah engmah in ci tur a awm leh upam an thlanghmasa z l tur a ni. Upa phur a ri deh iah ch'ch'awk ang a an lam mang loh leh an hmoah hmoah chhah a zawn ngai a nih leh paktat zualkovah a t'n thlan a, pa hit tahn an awmpui thin a, zâvotute lo thlan hmoah chuan an lo enkawl thin.

Chhuahvahnaa tlangvalte chetla hi upata hian an en ru reng a, tlawmgai bers an hriata kha chaw rrawi te an duh a ni. Zu hmonah emaw amah kha ter lan an duh a, a tel loh chuan zâ an in duh lo va, amah kha tangkapui ropui tak, sipai huaisenten Victoria Cross an hmu ang maia ngaih ropui a ni.

Mithi emaw damlo emaw zawn tur lo awm sela, tlangau ar hriat veleh zan lai pawh mi se, ruah pawh sêr sela, an 'awmna hmun atangin an tlan ngah a, a zawnu nih an tum theuh avangin an inchuh vak thin. Achâng phei chuan damlo thekhat chu an tlo au zawk thin. Khaw dangte nê an me uh a, kawng lakhte nesa tak in an inbriah a, chak ber hna nih an tum a, damlo awm na khaw thlanga an zawn hah phei chuan chû mi khaw

tân chuan zehthlak tak a ni, tlâwmthlak a ni, chuvâng
in kawng chanvêh emaw lo lăk sak an tum ngei ngei
tôr a ni inzawn avângin khaw thenkhatte chu lalte chen
lu inugeih loh phah nân an hmang a, "Mi zawn tôr awm
leh teh se," an ti a, tlangvâlho hi an inkau reng thîn

Zuakova tiân : Hmasingin ohhûng leh thi nte hi
lehkha inthawn a awm ve lo va, lehkha leh lehkha tiân
puitu ber chu tlangvâl to, mipa raupengte an ni Khaw
kratah damlo emaw, mitthi emaw avm sela, a ohhûng
te'n khaw danga an ohhûngte ko dor sela, tlangvâl hnên
ah emaw, mipa raupang hnên ah emaw an dut oktan an
sawi phawt chuan rang takin an na am a, ar tî nî gl'âl
thia An ohhûngte hnênah chuan a dâm thei ang berin
an va thlen a, mitthi chanoth va thlen tôr an nib plei
chuan, "a na hle a bi awm a, nimah cia chah z wiga la
chat em lo ve" an ti a, rang ta in an tî'ar chhuahsan
leh mai a Karmhuia awm lai pav her zuakova tiân
ngei a nib chuan cia upate thu rgi kir tî ngvâlemaw,
naupang emaw chu an inkau sa se a, tiân tûi an
tih veien rang takin an tiân nghe' thîn

Thiân lah Ktuae mi thi an awm a, f h tôr an
khal phawt chuan naugen hiamzoh thi a nih si loh
chuan awm ni kham tôr a ti Mitthi inah chuan a
thenawm nu leh pa leh veng hia dent va mite an lo tiân
lôt a a ohhûngte leh lainahote chu mitthi ruzab lah
an thu thîn a, tpe thei an tpe a, mi warân in ohhûngte
lung lote kha pawa ier thlangin an th' thia Mitthi
ohhûngte an nih ngawt loh chuan naupangte, rule leh
tlangvâlto chu an awm lo Tlangvâl leh mipa nau-
pangho chu thiân buatafthîn an ham thia a Tlang-
vâlto thlân an lai a, naupangin khaukhi rha tôr thing-
toni emaw, lung emaw an pu a, zulein thingan khawn
a, tui an chowi a, mitthi ohhûngte tanpu an tûlue a-
puang kha an tanpal thîn.

Mitthi thiaiohbiah nân sial emaw an talha, a sa ei tûrin tlangvâl thlân laite kha an ko ngai a, nimahsela tlangvâlten zahthlâk angah an ngai a, ei loh kha tlâwm-ngaihna zâwk a ni Tûn lai ohuan, "Thlân lai te braina" an ti zâwk mah a, tlangvâl pawhin an ei hreh ta vak lo Mitthi mah ohuan nu leh pate khawhar lănpui tûrin an lôt a sô te an pu lôt a, khiwhar zai te saia an in-kâwm thîn Naupangte sên an inchiaphiah nuai ngai lo Amaherawhochu tlangvâ'hovin a riaphui a, an inthen hma loh ohuan khawhar lănpui te, ioraphui te a ni ber a Mitthi bi an thib aohin thia thum ohhûng chu an thilaran bi mahui in lama la ohêngin an ringa, chuvângin ohaw kil apiangin an thotna tûr hmun an kian ve ziah thîn a He mi ohhung bian mitthi ohhûngte bi an inthawi t lang lo va, chuvângin thenkhat chu rei lo téah an inthian mai thîn Chu mi houah erawh chuan mitthi khân mitthi khaw lam a pan tawh ang Tin, inthawi te a thiang tawh ang a, an tlangvâl inriakte piwn khân an rian bôan leh tawh ang a, in lêngte leh riitute pawh an awm lo tial tial thîn

Ramchhuahnaah emaw, vai zinnaah emaw, tlangvâl kel za rau ran zingah pawh tlâwmngaih chauh tumo an inel rao a Thianta thawh sa ei chu zahthlâk a nih avângin zin lamah pawh craw ohhum an tum a, a tûk zingah an thianta tawh khat an hlah avângin zan lai ah an tho va, a rûk tîin mei an ohêm a, tui an ohawi a, ohaw an ohhum a, an peih diam buuch an duh leh an mu leh a Han tlawh a, thianta siam peih sa diam han erou a zahthlâk hle a Chuvângin hui dengah ohuan ohhum ve tumo thuk bulah an mu ve tlat tawh thîn a Chaw kinnaah pawh upoin an bir hma leh ohuan tlangvâl in an bir hmasa tûr a ni lo, chaw hma pawh upoin an lăk hmasak hma chuan an la hmasa tûr a ni lo

Tiangvâl chu an kham hnuhnung tûr a nî lo, eî ran kham hm̄ hî viak tha, tlâwmngai chhinchhihna a nî.

Nelate tlâwmngaihua · Hmeichhe fate hî tuiâm bnh zo an nîh atângin in chhûng lamah nuten chêt fel an zirtir tûn a, tui chawî, thing phurb, buh den, buh thâp, chaw ebhum, vawk chaw pék, âr lawih an ti vek a Chu chauh chu nî lovin, an nu leh pate hna thawh hlânin nau an neih chuan an awm a, awm mai mai hua rêng rêng an nei lo An hun âwl dangah themlem an nei a, puaotab an zir bawk a An lo tlei-rawl a, m lam sekrek zawnzawn an nute thawh ang an thawk ve a Mipa fa hî chu ram lama an chêt loh chuan in lamah zawnzawn in chhûng hna engmah an khawih lo Tin, an lo nula a, an nu leh pain lo lamah hna thawkin an ebhawr ngai a Fehnaah chuan tiangvâl lâwm an lo nei a, an lâwpate buh fun leh tuthlawh te an phurb sak a, tin, in pua bâte an sôk sak a, a te te an phur sak thin

Tin, f h hâ vn kawngah pawh an lawite thawm hnaw zawnzawn an phurb sak thin a Zinab tiang vâlin nula an rin chuan nu lei pa chan kuumpui bul ebuh lovin, khumai lamah emaw, chhittluah emaw dawthlêng buluh emaw an phu d-ub b r a Nula chu zânah pawh an awm mai mai lo va, vawk chaw ebhum pahin la an kai a, a-hângin la an hlum a, an sai bawk a Nunghang that leh la deh th'am chu an zir tur pakhat a nî Achângin tiangvâl tam fax an lêng a, acuanin an haw kler lo va a hawnz tûr apiang chu nula chuan, "In va hawnz hma ve, la lêng rih rawh u" tui tawnz kam tham an thiah zêl a Tiangvâl bengvâr lo deuh then khat chu ch natak an lu thieng rak pawhin lo muh l mahes, nula tlâwmngai tâ chuan kaiht .wh dân a nî lo va, an muh phuwakin mthlu mah se an meng tâng tâng a, hmeichhe tiangvâl chu lo thovin h wn tum a ah

sela, hmél hlim lo pu hauh lovin, "La lêng rih ta che," an la ti tálh a Rei lo téah khuan hmasa a lo khuang a an han mu a, thang khat emaw chauh an mu hman a, zing thawh a lo hun mai a Mei an ohhém a, zing tui an chaw a, an lo háwng a, buh an dêng leh a A châng phei chuan chaw chhum nên an fàwm thín Hmân lai phei chuan an teu ohhuah hun hi zing tak a ni Ni ohhuah tih véi hi tókthuan ei hun a ni ber a, chu mi ei zawh véi leh chuan feh turin an ohhuak nghâl thín Hmeichhe fa hian áwl hun an nei lo tak tak a Rám lama nula vâk ohhuak chaw ei te hmuh chuan, "Engtiange heti taka thawk hab si an dam theih? tih tûr an ư Ei bawrh bawrh hi tlâwmngai lo chhinch iah thil zahthlak a ni Ei tlêm theih ber hi an tum a ni Nula tlâwmngai taima leh nungchang tha chuan tuibûr pawh an zu chawt tûr a ni

Khawilo chhuahvahnaachte tlangvâl emaw iuhliamin lo awm sela, na lo anga tuar an tum a, "Ka na lo ve" an ti zél a, zawn pawh tum lui sela an kal theih hrim hrim phawt ciuan an duh hauh lo Nimahsela tlâwmngai mi bawkin damlo chu na eikawl a, an ohhawm rêng rêng thio "Mêl khat kala phut luitu apiang che bnénah chuan mel hauh kal rawh," tih Lal Isua zirtir na hi lo hre lăwk aig an ni

Hmân lano nula leh tlangvâlin natna hi vântlâng hriat loh theih loh a nih ngawt loh chuan an sawi duh ngai lo, hrisél lo nih an duh lo Nupui pasal inzawn kawngah hian an fimkhur ém ém thín a, natna benvawn té tak té nei pawh an inlungtêl a, an inner duh ngai lo Mite hrisél lohna emaw, an bawihhlawh emaw kai hianvin vaibél leh tuibûr sūk pawh an intawm duh lo va, mi hnem hman lai pawh an hmang duh lo va, mi sehriak thih lai leh samkhuh hman lai pawh an tawm duh lo Chuvângin kan pi leh pute kha hri tha lo ve kawngah chuan an lo thianghlim hle mai

BUNG 5

ZAWLBŪK

Tlawmgaihna te, taimákna te, thu áwihna te hí :
 ohhuahna hmun ber chu zawlbák a tih loh theih loh
 Mizo fate hí mipa fa lek phei chu an lo len deuh hieh
 hian mahni in chhûnga caeng rei duh mi kan ni lo va
 Zing atângin tlai thlugin an vâk bo va, "Mipa fa ên
 hí chu engah mah in lo tiktai lo t h e ' tih hí nu 'n
 hla a pi fo va Chuvangin nu leh paten in chhûng lam
 ah zawng thunun leh zirfir hman ao ni o Pawn lam h
 an thiante zingah chuan an aia upate leh ngem lohte
 thu hnuaish an awm a, tih an hual chuan an vâl a chu
 ta tang chuan aia upate thu chu hual cavin an áwih zê
 a Mipa fa tléma an lo len deuhvin mahni na riak zah
 thlâkio ao hria a, mi mah an riak thin a An lo rawl
 thar a, tlangvâl an ni tih chhiehchhiehna a lo awm a
 zawlbûkah an riak leh a Naupang hming in put chhun
 zawng chuan zan tin zawlbûk thing khê thôt an nia an
 áwl rûk chuan an a a upate hremua an tâwk zêl a

Zan tin zanriah ei zawn velch râwlthar chin l h
 tlangvâl leh paho chu zawlbûkah an lut i, meipui an han
 chhep a, tlangvâlin naupangte chu an han mbian ir a,
 duh lo mah se, an tilui rêng rêng a Chua tangin thu
 áwih leh chak an zir a lo ni a, chi m zawnah a then
 chu mei bulah mei lam aia an thu a a then an hawk a
 an titi a, tlangvâl thenkhat an zar a Thing a lo t'ôm
 deuhvin emaw, an thing fawm a lo hnawn deuh va a alh
 theih loh châng chuan, naupang an ko khawm a, a zân
 a zânin rush sôr mah se, thing ro an zawn lohfir thei
 Zawlbûk hí tlangvâlho awm khawm a ber a nih avângin
 rikrum thuah pawh a rua'a engkim thlân theihna a ni
 Mi zawn tûr lo awm a, ohhuahvâk zân thleiga lo haw
 lo emaw awmin lam tûr tih thu emaw lo tlangau ta

phut sela, a rual puin an tlin el huak nghal a, inpeh sa
veka awm an nih avangin an tih tur lam panin an tlin
ohhuak nghal dur dur th n a. Tin, sakcin ran sate lo seh
ta sela, "Sa a tla c," a t h u tih vekn zanlai emaw khaw
vâr dawn emaw pawh ni r v h s a, a thim a thimin an tlin
ohhuak nghal a, sa l e r u i seh chu chhuhsak ngei ngei an
tum a, an chhuh sak ngei tum. Chum chhuhsak loh chu
tlangvâl tlin tlâwmthlak t k a r i. He mi bmun atang
hian tlâwmngah te taimak te, h a te an zir ber a ni.

A ch ngin zanlai sakcin ran sakcin a, a per hre hmasa
bertu nih an duh a, an beng a i chbi ru reng a, thenkhatin
rang t ka mei an chhit nghal var treih turin phuai an mêt
a, rian phelap nân an in chhawp ru reng a, mut rebah
emaw lo per sela a hre hmasa tu apiang chu an tho var a,
huah leh t'awmgai ber nih d h n midang pawh sâwm
chuing haub lovin an tlin t h a l e i t h u. A hmun thlang
km sa ber nih an duh a, m h e l u p u i. "Tumah kal fal
haub suh u," an tih chuan an t h e l u n an sâwih tûr a i.

Zawibuk hi tlang th e r o r e l n a h a u n b e r a m. Nula pu
k' p i t e n a n f a n u t e a v n g i t l a n g v â l d u h l o h z a w g e m w
lo ti sela, an ma lo lenz t n e e m a w l o h u a r t a s e l a, a n
i n k h â w m t h i s a. A n t h u a n t h u b u n a l a, s o n u l e h p a t e
chu hremut an ngahhuah a, an kiki leh pawh b n r e a
thist sak vek a, an arb wai te an paib chhuah sak thi.
He mi kawngah hian lal pawh an hrem thei lo. Nula pa
chuan tlangvâlho hne n e i g u h d a m d i l n â n z u b e l p a i l e h
bel t e a t h e h c h u a k t u r a n i. A l a n g v â l h o h i k a w i g t h e n -
k i a t a h c h u a n t h u n e i u b e r a n n i t i h t h e h a n i. P a k h a t
a l u n g a w i l o h c h u a n a n i n k o k h a w m t h u a i a, n t a n g r u a l
a, t u a l e h b u n g a h c h u a n h u a i b e r a n l o n i m a i t h i n. A n
h u a i n g a t o n a b e r l e h a n t a u r u a l t h e i b n a b e r c h u n u l a
c h u n g a t l a n g v l i n p u a n a e n g e m a w a l o n e i h a, t h i a m
c h a n g l o z â w k t û r a l o a w m d â w n a a h i a t a t a n g h i a n a r i
h e r. K a w n g d u n g a h c h u a n l a l l e h u p a t e r o r e l n a c h u a n
d o d â l d u h l o, n o t a t o t h u a w i h k a n g a h c h u a n a n t u h l e

Rôkrûk te hî tlangvâl zingah chuan a awm ngai lo tih theih a nî Thil zabthlâk taka ngaih a nih avângin kumkhaw hmíngohhiatna a nî a, nupui hnawn nân pawh an hmang bial ang

Zawlbûkah hian zân rei fê fê thlengin paho pawh hî an inkâwm khâwm a, hmasâng ohanchin te, mî hui-sen leh mî tlâwmngaita thu te, mî taima chanchin te, thil thiàng leh thiàng lo, puithuna tîrêngte hî an sawi a, tlangvâl leh râwltharhote hian an lo ngaihla a, chu chu an thil zirna hmun tha tak a nî a, engkim hî upate thurochhiash zir chhâwn zêl a nî a, "Hmasâng upate ohuan chutiang chuan an lo tî zuk nia, upa thu zawng upa thu a nî nge nge ngai e," an tî zêl a Chut chuan zawlbûk hî inthununa hmun, inzirna hmun a nî kan tî thei ang Zân dâr riat leh a chanve atanga dâr kua vêl hî "tlangvâl lêng lén hun" an tih chu a nî a Nula awmna inah, mahni dâh duhna hmunah an lêng ta vek a A mala lêng an awm a, pahuib pathuma lêng an awm a, tam deuh taka lêng an awm bawh a An lénna io theuhthe ohuan mitmei kawî an lo hmuh tûr a nî lo va, an lo be tha seuh seuh tûr a nî, chutitloohuan tlangvâl hî nuar mai thei an nî si a

Nula hî zânah pawh hnathawh reng an nî a, la kaib, la blûm, la sai a nî ber a A blûm leh sai chu tlang vâl pawhin an va tîhpui ve thîn a Lêng hâwn hun tih chu zanlai vêl a nî thio a, an lêng hâwng ohu zawlbûkah an lût leh vek a, mei an ben tuah alh bluah a, a then an zai a, a then an mai mai pawh an awm a Mut-na an siam a, an mu ngâi thîn Zâna tlangvâlho zun ram thiarna ber ohu zawlbûk kailâwn a nî ngâi mai, hrisêlne lam zawng an hre pha lo Chûng bawihhlawh eltu ohu nî te, vawk te, âr te an nî a Chhân lamah zawng a lo fai leh vek tawh thîn.

Khawiah pawh tlangvâlho blir awm khâwm fona ah chuan thil sual tih pawh a awl thei rérg a, chutichuan zawlbûk pawh hî kobbhan thlir dâna kan thlir chuan tlangvâl sualna hmun, p'wngpawrbna hmun, tawrawtna hmun kan tî thei bawh ang

BUNG 6

THLARAU CHI HRANG HRANGIE

Ramhuai hî thlarau sualho, mibringte Lmélma han ber an nî Mhiring ann thil an tî thei a, mibring chungah an duh duhin an tî thei bawh, churângin kan hlauh ber an nî Ramhuaisah lui dungah te, pukah te, khâmah te, ngaw dur puiah te, thiog kawrawngah te awm zélin kan ring a Mipa te, hmeichhia te, nan pangte pawh an awm Mhiring leh an thil neih te hî an it a, an nunna pawh l'k sak an duh zel a An duh chuan mî an tidamlo thei a, an thlâ te pawh an man sak thei a Mhiringin kan ngam si loh avârgin anmahni tlawn nân, tihlungawi nân, tihdam nân rana inthawi ngei tûr a nî A chângin a bringhrânin an inlâr a, mibring Lmél ang puin thenkhatin an hmu thin a, a châng erawh chuan hmuah theih si lohvin an tawng noh noh leh an au thâwm te an hre thin Mhiring hî an fiam ve duh a, thlam te hî an rawn sâwi nghing vak vak a, thlâma riak an muthih hlân te hian thin an lo theh chiam thin a Dai kiangah te hian liam kâwn an nei a, "Ramhuai liam kâwn" an tî thin a

Ramhuaiho hian tirbobbiah tam tak an nei leh chhâwng a, chûng chu ramhuai hmun tinah an awm Sih ah te hnashtial hmun puizirgah te, bûngah te, lungpui keh kârah te an awm a Thil nungah leh thil nung lovah pawh an awm thei vek a Ramhuai

hi an ram a nih bik avingia chuhavah nite hian sim
 khur taka kal a ngai a, fukhur taka chet leh fawng
 a ngai a, fawng thlabdah mai mai tûr a ni lo Kan
 cangpah hian ramhuai mit chu a fu fir a, chuvângin
 hiau leh khûr chuigia ci thuih te, in thuih te simahur
 rorga awm tur a ni

Huai Huai hi thlarau a alho m ana ta i chenna
 bik deuh neia awm a ni a. Mai lo chin t inglabul
 emaw, sib emaw, lai da chin zung, kai emaw, buig
 emaw, zawng in ro ciew a huih chu n chupah
 cauua a huih awm in chin avia i l v h a rei ngam
 thin lo. Huai awmna thu a v l h awih buai chu n a
 lo min ang a, a tidamlo ngei ang. Huai awmna chu
 tuian te, pukah te, thungah te, kiah te lungah te a ni
 a. Chûigia mi chuan mu tîa th i vek a chivarg a
 erung nuaitte dun loh wng chuan ken va awm d h
 aug e tih hiau huih alahin fialhuur a ngai in em
 a ni

Thlarau Minigia talat u kan nei tih hi cho
 kan ring vek a. Nuogha zavng zawng pawlin tala
 rau ne in kan ring a. Tal r u hi mita l muih mi a i
 lo va, a awm ngei tih eravh chu a huih a ni

Ramhuai te, huih te n ramh ong chuogv thu nei
 thei an ni a, an duh bun ruoh min sawisa thin
 mia ti hlum thei a. Kent il rethe ne ni an dua
 duhin min tidamlo thin. An cenna hnunhte kan
 va kal chuan min sawisa thin a. An lung tihawi nân
 ran eagemaw tal poin k n i thawi tûr a i a tin a
 ngen taka k h kan pêk chuan min tidam l h ang. A
 lungawi hma loh chuan kan tathawi kan anthawi tûr
 a n. Iathawina si chu a puma hian a ni khi lo va,
 a sorh zavng zavng chu pêk hmasak ber ur a ui. A

puma hlan pawh lo ri sels, inthawina ran h'ala th a-
rau kha an lo eig Chuving in sa serh pawh chu thla
rau neiah kan riat a ni tih a lang

Chutichuan Mizo sakhu chu ran hua bo m ram
huai hnena inthawina an ri Rerhi i hi ba ti mah
ila, malsawmna dil tura tawretai emaw chhai bók
tura kal emaw a ni lo amah blachlawna, maldan
dub vanga neih chhun leh sum sanga jol a ni He
mi avang bian Mizovin Pathen chhai bók awmna
takak hi kan hre lo Panhuu leh huaiti hi h'u
r ng rergin kan avm a ramhuach chaw f k d'aw
ila, kan ei kan bérnin thlithu en avm rere av ngin
kan ei hman erachhi chi a hmeselir tur a n a
chuvangin, "Kluo thai" tun kan chaw thlith leh chi w
hmeih tlém té kan theh hmasa zél thui

Khawhring Khawhring hi ran hua chi thlithu
sui z ng e chhuar ve a ni Mhring leh sanghalin en
nei bik thui Mhring en duh avangin reh theh
mei a ni lo va khawhring a lukkhung a, a kaw
chhungah a avm chih thui a ni Timahin khawhring
hi neih an duh lo va, thlith zél thlith leh h'mingchhat
thlak tak a ni Hre chhuin an nei ler a, nu'a en ni
duh bik Chhúngkuar rete pawh an avm

Sanghal hian khawhring nei vekin en rura a An
kahte hian en teksa an deh hru chuan an lu an dek
duh lo An sam pawh an dek duh lo va, chut lochuan
sanghal khawhring hi an kai ve mai ang

Khawhring rei triatna chu hei hi a ni Vaw
leh khatah a pum a lo na thut a, a tál a tál a, rei lo
téah a lo tawng chhuak a, "Chu mi, kha mi chu ka
ni, chu mi, kha mi chu ka duh," arawn ti chhuak

a. Chuta t̃ang chuan khawhring neia sawi a lo ni ta. Tin, khawhring t̃ai thiam an zang a, an han t̃ai a, a ch̃ang chuan an dam hlahh t̃hin Chu mi pum ñaa ohh̃ungte zing a mi an pa berin emaw khawhring chu a vau a, silai ñen, chem ñen, "Chhuak rawh," t̃in silai a k̃ap a, chem chuan kawngkh̃ar biangte a sat vak vak a. A vau ohhuah t̃ak pawh an awm bawh t̃hin a Khawhring nei hi nupui pasalaw pawh an duh mang lo Kan sawi tawh angin nula an ni duh ber a, nula zingah pawh nula hm̃eltua tak an ni duh bik A ch̃ang zangin ĩt̃sik aṽangin nupui pasal leinawm t̃in duh avangte pawh an nupui bawh t̃hin

Khawhring nei awmna khuaa mi chu ei leh b̃ar kawnghte an simkbur thia Mi t̃hin nei an it avang lo an pum an t̃inat sak vak t̃hin a, nu leh paten an t̃ate kuawis̃ia thil eite an k̃ap a, "Khawhringin a ei ang che u," an ti t̃hin a Khawhring nei hi mi t̃in an ten a, an khawhring kai ve mawh an hlahh va, ch̃aṽangin an sabriak t̃in lai te, an samkhuih te, an hoam te an t̃awm duh lo Am̃shui chuan an nei t̃ih pawh an iohre kher lo va, am̃hsela damlo tawng chhuak khan, 'Ka ni,' t̃ia a sawi chhuah tawh m̃ia aṽang kh̃an, a sawi chhuah m̃iaring kha a ni tawh lo va, a ohh̃ung ramhuai aṽam kha a ni si a, awi loh t̃hin a ni tawh lo. Kuawhring nei zingah pawh mi ei zing mi an awm bik a, an lo ñinawm h̃ie mai a, a t̃awp̃ia õuaa lai h̃awhohhuante an t̃awh thia Uah leh thil daag ei dawn apiang hian, "Chhuak rawh," an t̃ia a, an ei t̃at̃ t̃iem an theh a Khawhring hi an vir em̃ em̃ a, m̃ite thil ei lai hi ei ve ch̃akin an lo th̃ir reng t̃in a, ch̃aṽangin th̃ir zel t̃in a ni

Lasi Lasi hi thlarau, mita hmuh theih si loh, ramhnusia chêng mi an ni a Ramhuai anga ngaih chu an ni meuh lo va, khuavâng ang deuhva thlarau thaa ruat an ni Nula hmêltha tak tak a rusla ramhnusia chêng an ni Ramsa zawng zawng chungah thu an nei a, an dubsakate chu an kah tîr thîu Flangvâl ramvâkte hi an hmu reng a, diar vîr khima lui dung an han zawh a, silai nên an han per kai thauh an hmuh chuan an lo ngazâwng a, neih atân an lo ít ém ém thîn a ni

Lasi hi mumanga hmuh mi an ni Mumangah hian tlangvâl chang ni lovin, pa pawhin an lo hmu a, an lo inkawmho hian an duhzâwng mi chu nula ohuan an lo thlêm a, "Mi nei rawh sa i duh apiang ka kahtîr dâwn che mia ' an ti a Nimahsela neih meuh zawng an nei lo va, induh tawna erawh chu an nei a, an lo inzâwl a, chutiang mi chu "Lasi zâwl" an ti a, sa pawh an kâp thei ngei a Tin, Lasi pitar pawh an awm a, mi bring hi an thlêm ve bawk "Ka thu ang leh ka duh ang zêla i awm chuan kei pawhin i duh apiang sa ka kahtîr ang che," an ti a Mun chu chu rem an tih ohuan lasi chu an zâwl a lo ni a A tiam ang ngeun sa chu a kahtîr ta a Tin sate a lo kah theih tâk loh veleh, a lasi zâwl khân a ngaihsak ta lo a ni ang e tih a rin avângin lasi khâl a hmang tûr a ni Lasun a lo chhân chuan sa a kâp leh thei ang.

Pathian Mizo biak ber chu ramhuai a nih avângin Pathian hi kan hre chiang mang lo. A hming hi erawh qhu kan lam ve fo va

Pathian hi awm ngeun an ring a, amaberawhchu eng ang nge an nih a, engnge ni a tih ber thîn tih erawh an hre chiang lo Mibring leh khawvêla thil awm

zawng zawng leh lei leh vân hi Pathian siam chu a ni vek. Engkim hi a hmu a a hre vek bawh a, vân hla takah khian a awm a, 'Chung Pathian' an ti a A chângin "Pu Vâna" an ti a Engkim chungah hian thu a nei a, mi tha a ni a, mihringte hi min sawisa ve lo va, chuvângin a hnêna inthawi ve pawh a tûl fo kher lo Mite humbimtu leh malsiwm saktu a ni Hlahawm hmuna awmin, "Pathian a tha ang chu, zah a ngai ang chu an ti thin

Thawnthuah obuan vânah khian Pathian hming pu ve si, van chung nula te, Pu Vâna te awmin an sawi a Ruah a sûrte hian, 'Vân chung nulain a tui chawi a tûk buakpu a, leiah hian a lo bua a ni,' an ti a Tin, khawpu ri te hi "Pu Vânan a thlêngpu a hnûk ri a ni' an ti thin.

Pathian chu pakhat, mipa nun an ring a. Pâwih hovin, 'Khawzing Pathian an ti thin Chuvângin Pawh leh Mizo hi iawm pawla deua leh nguh dân naug deuh kan ni tih a lang

Nu leh pa inkawp thiam taka awnte hi "Pathian samsuih" an ti thin Vânceihua te, hlawkna te an lo nei hian, "Pathian a tha," an ti a, vânduaina te beisei aia tha lo deuh te emaw an lo awm tawh chuan, "Ka Pathian a tha lo," an ti thin Mihringte chung ah hian ro rêl hle anga ngaihua a tam a, nimahsela an rilruah ngaih pawimawhua zawng an nei lêm lo

Pathian chu ropui tak, lei leh vân chung a rorêltu thil engkim siamtu a ni tih zawng an hria a, nimah sela mihringte chungah eng angin nge ro a rêl ang a, engtia biak tûr nge, engtia zaha pawisak tûr nge ni ang tih zawng an ngaituah phâk lo

Khuanu an tih hi Pathian tithra ang a ni baw
An lam zin pâwl a ni Hlaah pawh,

*Engatnge chung Pathian Khuanu lengin,
Tuanna ilang dang tura min siam le?*

an ti thîn a Humhmtuah an ruat ken tih ang khân
"Khuanun min hual ang chu," an ti thîn

Tin, "Khua chaw" tih te, "Khua leh vâng aawm
ang chu," an tih hian Khua chu Pathian an lamda a
lo ni baw a Tin, Pathian ni neuh si lo, a hnuasa
mi angah an ngai baw

Pathian hi zaidam tak leh tih thirrim theih loh
hiala zaidam thei rîa an in avârgin, tiratuah leh
hlahv vâng a tlawn turah an ruat leva Chuv rin
Pathian an tih hnénah hi chuan an inthawî zirg lo
ble mai

BUNG 7

INTHAWINA

Pathian hnêna inthawina Hei hi chu damloh vanga
inthawina pawh a ni lo va, sakhaw hranna a ni ber

Vawktea inthawina Hei hîna tih mi a ni Vawk-
te pian tha tak an zawng a, puthiamin haitên tui a
keng a, vawktê chu a chelh bet a, haitea tui chu a
han hmusam a, vawktê chu a han phuh sang saig a
Hetî hian a han chham a "Pathianin, chung Pathian-
in, vâna Pathianin, vân du tîra, vân râng kâra Pa-
thianin ka zeltluang bi lo chhâng ang che" tui Chu
mi zawhah vawktê chu a vaw hlum ta a A serhte
chu bûr kebab a dah a, pâwnah an khai thîn a A
olângin sangul an phun a, chutah chuan an khai thîn

He mi sa hi hmeichhia chuan an ei thiang lo va, m pa
erawh chuan mi dang, an ohhûngte zinga mi ni kher lo
pawh, an chipuite an nih chuan an ei thei vek a ni

Hnualtê Hei pawh hi Pathian hnêna hlan a ni
a, vawktê bawh a ni Kawmchârah pathlang lamah
an talh a, tap an ohhep a, an ohhêm a, chu mi hmun-
ah bawh chuan an ei a Chu mi zavhab a sa chu an
chhiah thîn a He mi sa hi chu amehhia pawhin an
ei thiang a

Hnualpai Hoi hi chu natna avânga inthawina a
ni lo va, Pathian hnêna pêk bawh a ni a sakhaw
chhuina a ni, vawkpui an hming thîn A chham bla
chu hetan: hi a ni 'Pathian, thuah khata mi n
ka chhûrpui hi lo chhang ang che,' an ti a

Lei hi thuah tam fê awm'an an ring a, thuah sâwm
thlengin an chham a a thuah sâwmna chu 'Thuah
hrâta mi'n ka chhûrpui hi lo chhang ang che,' an ti
thung a A sa chu amah'ui chi tawh phawt cuan
mipa pawh, hmeichhia pawh a duh apia gin ei a
thiang vek a ni

Vawkpa talh (Vawkpa sâinghâk) Hei hi damloh
vânga inthawina a ni lo va Vawkpa hi Lusa dânin
engmah lovin an talh mai mai lo Sadawtin a chham
phual ziah thîn Tin, vawkpa an talh chuan talh ohhan
awm chuang lovin vawh hnih te an talh a a vawh
thumnsah chuan dawro kaithbeh emaw, intumphit
emaw a tel thîn

Intumphit Chutia vawh an talh chuan mauther
kut zungheh tiat leh a chen chauh pathum an tan bial
a, ohhêm rik theihin an sâwm a Chu chu tum thiam-
in a tum thîn a, an hla sak chu hei hi a ni—

Kdwl chu zep chu zep,

P: Kdwl chu zep chu zep

tin mauthei chu an chhêm ri a, a ri a inohhâwnin
chu hla chu an tum thin a ni

Vawkpa an talha an thiam hlate chu mi nazawng
in hriet phal a ni lo va, puithiam chauhvîn an bria a,
a fate erawh chu a rochun thei. Chúng an thiam
hlaah te chuan hmân laia an lo awmna leh an chenna
blui, khawchhak lama mi te, tlang leh hmun te an
chham tel mai mai a ni. Serpui dai vêla tlang te,
Lâmzial te, Muschhîp te, Mûlên te an chham thin,
chúng chu thlang an lo tliksan tāk tlangte an ni a
Tin, vawkpa ngûm chu sadâwt charpual a ni

Rambuai hnêna inthawina Kan sawi tawh ang
khân Mizo hi rambuai bia kan ni a, kan biak ohhan
chu mibringte chungah hian thu an nei a, min tina
thin a, chuvârgin hlaah vanga tiawna, tihlungawi
tumna a ni ber a. Ran talh hi rambuai hnêna pèk a
ni ber a chu mi ran talh thlarau chu rambuai chuan
lo la tûrin an chbampual a, chuvângin a serh an pe
ziah thin a ni. An damloh tawh phawt chuan, 'tûl'
awmin an ring zêl a, a tûlna ang apiangah chuan in-
thawi tûr a ni. Inthawina chi hrang tam tak a awm
a, a pawimawh deuh leh langsâr zual deuhvate chauh
rawi la —

Khâl Khâl hi chi hrang tam fê a awm Khâl
tluang te, khâl pui te, khâl chung te, khâl chuang te,
khâl chuam te kél khâl te, ár khâl te, arpui háng
khâl te, vawkte khâl te, vân chung khâl te, hmâr
khâl te, lasi khâl te, sa khâl te an ni.

He inthawina hı tlänge ramhuai, mihring thlarau
khâl thintu awmin an ring a, an damlo chu an thlarau
khâltu ramhuai chu an bia a ni ber Dam tûrin, mı
that, sa kâp tûrin lo khâl rawh se, an tihna a ni

Kêl khâl atân ohuan kêl tuaun an inthawı thın a
Kêl chu an han man a, puithiamin thiam hia a han
chham hnan ta a—

Khâlin ka mualhawih (kêl) hı lo chhâng ang che
Tana khâltu huan ka mualhawih hı lo chhâng ang che
urhpua thovin ka mualhawih hı lo chhâng ang che,
ana thovin ka mualhawih hı lo chhâng ang che,
Tânhalala thovin ka mualhawih hı lo chhâng ang che

tın Tin, an awmna vêla tlângte pawh chu an chham
zêl bawk a.

Fanu chawın rawn khâl ang che,
Fapa chawın rawn khâl ang che,
Mı that sa kâpin rawn khâl ang che

an ti a An inthawina thın leh lung leh nâk vun chu
sa serhab an pe a, pate bulah an dah thın a Chu
mı chungah ohuan sa serh chu an dah a, tuiûm hûn-
na bulah an hûng a, a chungah ohuan tûlin a lu chu
thingse hnah nêan an târ thın

Khâl an hman hian mikhuai rêng rêng an thawi-
ste, chhâng chuan an biak a thiang lo va, pûm pawh
an tlawh thiang lo va, thei thûr pawh an ei thiang lo
N.thum chhâng chu thiang lova ngaih a ni

Âr khâl atân chuan âr hluisenin an hman a,
hmâr khâl atân chuan âr hluingovin an hman a,
vawkte khâl atân chuan vawktein an hman a, vân
chung khâl atân chuan âr hluisenin an hman a

Dalbâwl · Hei hi khawsiknâ thawina a ni Chu damlo tinatu chu tui huai leh ramhuai a ni a **Dalbâwla** inthawi hian chu mi huai pahnih chu an be kawp a ni Huai pahnih bia an nih avângin bâwlhlo pawh bu hnih a duh thin

Tui huai atân arpa a ni a, ramhuai atân chuan arnu a ni. An talh hmain puithlamin bûr chhêm rîk a han chhêm ri vak a, “Chibai a han ti phawt a, “Tua min ka hlui khuang lo chhâng ang che, rama min ka pui hang lo chhâng ang che,” a han ti a Tin a lênglep te, theibial te, rawcheh te leh a bâwlhlo dangte kha a han chham tel a, tin, âr chu a vaw hlum a, a sa chu ramhnuaiah chuan an chhâm a, an ei a, an haw leh a A bâwlhlote chu deh thiang lo a ni.

Khua leh chawm He inthawina hmingah hian a bâwlhlo a tam êm êm avângin, “Bîwlhlo tam” an ti mai thin Naupang kaih thawina a ni Naupang an kaih hian a sualtu awm nun an ring a, a chângin “kaih’ tih aiah, “Sual, naupang sual” an ti thin Chawm sualah an puh ber a, chawm hi phûng a ni Ho mi thawî nân hian vawktê te, arpuihang te, âr hluisen te a ngai A thawitute pawh puithiam nêh pasarih lai an ni tûr a ni

Naupang tlawh loh lamah daipawn fianrial deuh takah an kal a, an kal hmain a damlova chu a han chhâmphual hnan a, an kalsan ta a Ramhnuaiah chuan hlumin mihring lem an din a, kuttum tia lain a thuttfir a, chu chu chawmnu lem chu a ni a Tin, puithiam chuan,

*Naufualnu, Naufualpa, pûk klah lo tâng ang che,
Lana lunglas mawlin lo thawk che,
Lui chhuk tumbû rawn sât thlanu, sât thlapa,
Saphesê hi lo hmang ang che,
I lo thawk thei tawh lo vang”* tiin an han chham a

Vawktê chu a han vaw hlum a, a thün chu a helin hlum mitem kha a seh kawhtîr a, a luah a khumtîr bawk a, a khangah chuan sum bul leh kâwngkawrawi a dah bawk a. Chûng chu ohawmnu hnêna inthawina chu a ni

Tin, khua hnênah khân artê kha a han ti ve leh a, mau ohem lem pasarih, a pai atên changêl kâwr a hmang a, tin, fei lem pasarih, phaw lem pasarih nê, theibial pasarih nê, rawhohêh pasarih nê, chûng chu khua hnêna pèk chu a ni. Hêng lo pawh hi bawhlo chu tam tak a la swm

Hring: Hei hi kai thei lo, mi chak lo, tha kham te, ngawr te thawina a ni

Ui hring. A hmasa berin a ngul atên khiang tuai an pu a, a bul chu a pil an thei a, leika thlang lamah an phun a, ui chu a nghawogah an han zai thi a, thlêngin a thi chu an han dawh a damlo chalah leh a kût ke hmâwrah leh a thinah te chuan an hnawih a, sêu pui khat an intîr bawk a, khangah chuan a thi phu an tât bawk a, a lêrah a lu leh a ke leh a moi an tär thîn

Khuavâng hring. Ui emaw, ár emaw, vawktê emawin an tí thîn. A ngul chu thingsee tuai a ni a, léika ohhak lamah an phun thîn. A saserh chu bûr tûn bunsêh an dah a, lachhumin an khai a, thingsee ngulah chuan an khai thîn a ni. Tin, a ngul bul chu a pil an thei ve a, an inthawina thusen khân an zût sen zûl thîn

Arte hring bân. He inthawina hi matna inthawina a ni chuang lo ve, nausên an lo pian hian ni thum hmêl an hmuh veleh a bawrh then nân an tí thîn a ni. Hnaththial hian vut hi an fân thlah a. sum-

hmun bang thlang chhông lamah an târ a, a kiangah chuan arte nung chung hi a kamsir an zai thi hlek a, a ringah hmawlin na lo deuhvin an chep tâng a, bangah chuan an thit thin a. A tâl a tâl a, a chiap a chiap thin a. Naupangin an hmuh voh an la thuai a, an vuah a, âr chuamah an nei thin.

Hêng inthawina ni a lîr deuh d uivate an ni a, a dang pawh to thim deuh chu a la tam mai.

BUNG 8

SAKHAW LAM

Kawngpuî siam kum khatah kum tin kawngpu siam a awm a. Buh tuh zawh vekh hian sa an kih a, an awb theih nân sa mawawma tûrin kum tin vawh leh âr an talh thlâk thin.

§ Vawmhruî hi an kuî a, kawtohuahah kawngpu ch an dah a, a laish vut an chhûng a, an ran kên chu an talh a, a sa an ei zawh chuan an hâwng a, An hâwng chu lal inah an lût a, sumhmun an thlenin ngah thatua lam apingte hnam hmung ohhalin, "Khual tha kan lo thleng e tuptê kan ni, punna lau hâwn, Kawitê kan ni, sakhaw rawina kan hâwn, Khawhbring kan ni, briana kin hâwn, kawng min hawn rawh u," an ti a. "Tiu, ni chhônga mi chuan kawng an lo hawn a, "Khaw'ngê in mi lu kh sa lu chu?" an lo ti a. Anni chuan an hâwn dawn khân lung tê pathum cmaw an rawn hâwn a, chi chu an hân phawrh a, "Hei mi lô, hei sa lô" an ti a. Anni chuan an lo lâwn a.

¶ A tûk zingah chuan kawtohuahah an vut phul kha an va en a, sa hniak ang a lo awm chuan, "Sa lô a thleng dawn" an ti a, an lâwn a, iohring hniak ang a awm chuan, "Sarhi tûr kan aw a dawn" an ti thin.

Kawngpu: siam dawn hian, "Awm vek tûr," tîn an tlangau va Mi, khuala zin emaw, ramohhuak emawte an tihsan chuan an thin a ur a "Khua awm ve atân min dub lo a nih hi," an ti a, an pêm thîn

Fano dawi: Kum khatah a khaw vântlâng tâna buh leh bâl thawina fono dawi tih hi a awm thîn a Lajnah, an buh sêm bulah hian âr hâng an talh a a serh chu an pe a An tih dawn ni chuan tuma fêh an phêl lo va, awm ni an siam thin a An fano dawi a that tum chuan buh sik a hring an ti

Puthiam Puthiam hi chi bnh a awm Pakhat chu sadâwt an ti a, pakhat chu puthiam heim hi m a ni a Bâwpu an ti bawk

Sadâwt Khaw khatah pawh hian hnam hian tam tak an awm thîn a, chúng chu sa biak hr g theuh nei an ni a Chúng chuan mahni chi theuh a dâwt an nei thîn Chúng chu mahni hnam sakhaw puthiam an ni a, hnam dang sidiwt chu an aia hnan tha sawk Lusei sadâwtte pawh kha an bmaog du lo Hâng hi damloh vâng rawh pawh a ni lo va, sakhaw hmanpa apianga rawh mi an ni Hêng hi Part an huona biâhtu puthiam ang an ni a, sa dir an hla ch thi: Sakhaw biakna a ni

Puthiam: Hei hi ramhuai huona inth a ni h' n ta a ni Khaw tina hian pakhat tal chu awm nêi tât a ni Khaw hian dâwvah chuan tam deuh pawh an awm He puthiam hian inthawina pawl zai re zawnng obungah thu a nei a, mi an damloh veleh an ko va, an chuan damlo mar chu a han de a, a in ngathia vêt a tât a tih sak apiang kha a chaw a a chaw a piang chu an awb tât a ni a, an ti ngei tât a ni a, tât a tih hian an ni a, mi zawnng zawnng

dáktawr anga kan ngaih, mi pawimawh an ni Hei,
hi báwpu kan ti deuh ber thin a, hmasang chuan
awze mi an hmang deuh thin

BUNG 9

MITTHI KHUA

Kan sawi tawh angin mihing hian thlarau kan
nei a ram sa te, ran te rannung te, thing leh mau
chamin thlarau nei ve vekin kan ring a Intawina
thil hlan leh chhiah apiang kha a thlarau chuan lo la
zai dawnin kan ring a ni

Mitthi hian khua neinn an ring a, lei hnuaí lamah
awmin an ring a Mitthi khuaah chuan mitthi zawng
zawug an kal theuh vang a, mihring taksa ang hi pu
lehin, an dam laia an khawsek dân angin ni leh lote
an la nei zai ang Chu khaw thlen hma chuan Pawla
kawt a awm a Pawla chuan sairawkherh hian pui hi
a nei a, mitthi khaw lam pana lo kalte chu a lo hmu
zai a, a kawt chu tumahin pompelh theih leh hêl
theih a ni lo va Pawla chuan ngun takin a lo en a
mipa an nih leh nula ngai leh ngai lo chu a hre zai a,
hmeichia an nih leh tlangvâl ngai leh ngar lo chu a
hre zai hawh a Ngaih nei hauh lova thi chhî a hnei
a pan Pawla chuan a lo sai vak thin a Chuvângin
hiaah pawh.—

Dí nei lo Pawlin a sai an ti,

Fam mah ita min sai bîl tawh hies lãung e,

Ka nemdang puan pal ka di awinna, an ti thin

Mitthite chu mihring khawsek anga khawse nun an
ring nachungin, a lem ang deuhva a lanna chu a awm
hawh He khawvêla thil sia chhe zawk hi mit

thi neth obiah an ruat a, mitthi vaimim, mitthi zawng
tah, mitthi savawm an tihte hi mi nungte ta a; hi
obuan an lem vek a ni

Mitthite chuan hna pawh an thawk tawh lo va.
zu ina lam dur dur rengin a ni an awm ni, tih rin
den thenkhat chu a ni.

Tin, khawohhak lampang kh; mitthi kalkawng nun
an ring bawh a Rih Diah khian an kal ngai tur nun
an-ring a; chuvangin mi an thih hian, "Rih Tlang a
ham te," an ti thin

Mitthi khaw kalkawngah chuan Hringlang Tlang a
awm a, chuta tang chuat khawvel hi an thih a, an
lung a leng em em thin a. Nakin deuhvah chuan chu
mi tlang puha Lungloh Tun chu an hao in a, Hawilo
par an tawn a, an beh bawh a. Chu veleh khawvel
an ngaihna yawng yawng chu a reh ta vak a, hnung
lam haw leh tawh lovin an kal zel thin a. Mitthi an
thih achin thia thum hmel an lo, hmuh hian mitthi
chhangte chu an inthian tawh thiu. Chutulochuan in
then hmam inthawi tul hie mah se, an inthawi thei
dawn si lo va

Tin, nute hi raicheba an thih chuan an tan mitthi
kawng kha a hnawh em a, kal a lara hie thin. Chu-
vangin a kawng chu amahin a sut kuak chawp theih
na turin hreipui an phum tel thin. Nau chung a nu
an thih hian an fa sen chu damin hring mah-sela, a
dam zawh an rin loh avangin a nu chu an delh hlum-
tur nghal zel thin

Tin, nansen an thih hian an kalna kawng mahni-
in an la zawh theih loh avangin artui an humtir thin
Artui chu mitthi khaw kawngah obuan a lum bang
hjang ang a, chu chu nansen te chuan a zui zel ang a,
mitthi khawh a zui lot ang.

Pialrál Pialrál hi mitthi knaw pakuat a ni ve a
 He hmun hi chu kan dam chhōnga mi neimungte leh
 mi thiltitheite awmna bika ruat a ni Mi naran awm-
 na mitthi khua atanga bla vak lovah awmin an ring
 a Chu pialrāla awnte chu an nuam em em mai a,
 hui pawh an thawk tawh lo va, lai sa ringin an
 awn der der tawh a ni

Chu pialrāl chu thangchhuah nu leh pate chauh
 awmna nun an ring a In lam leh lam lamah thang
 an chhuah ngei ngei tir a ni Pialrāla awm hi mi
 tam takin an chāik a an vāngin a eng zāwk zāwk
 chaw tala thangchhuah tum hian an bei hrām hrām
 t' in a ni

BUNG 10

THANGCHHUAH

Thangchhuah dan hi kawng buih a awm a, in
 lama thangchhuah leh ram lana thangchhuah Ihang
 chhuah hi thil harsa tak a ni a a eng ve ve pawh hi
 mi naran thin chi a ni lo mi neimung, mi buaisen,
 mi hrisei oih a nga a ni Chuvāngin mi rethei leh
 mi naran t'n chuan tum rual a ni lo

In lama thangchhuah Hei hi mi neimung tih mi
 a ni, sum leh pai nei kher lo mah sela, ran vulh lam
 an tal a hausa tūr a ni In lama thangchhuah tūra
 tih turte chu hāng hi a ni

Chawfāng Chu mi tih nān chuan vawka pa-
 buih leh vawktē pahnih huanāta talh tūr leh pathian
 a tūr a ngai a ni Tin, a neimung denh chuan sial te
 pawh an talh thei baw a ni

Tin, Chawnfāngah pawh hian zū chu nasa takin
 an in leh baw a, "Chawng buh den," an ti a, zū atan
 nula leh tlangvālin buh an dēng a, chu mi atān chuan

Nula leh tlangvâl puah zû an sa a, chu chu, "Sum-dêng zû" an ti a He mi ti chuan leikapui cheh pawha khalkhang rawiha dawh leh, khum mawnga chhuar siam hi an thei tawh

Sedawî chhun Chu sial chu a pa a ni tûr a ni, chal tek kher lo pawh a pawl lo Vawkte pahnih leh a pa pakhat, dawino kaihthehr ang kha a ngai teli bawh.

Sial an chhun hma chuan nasa takin an lo in buatsaih lâwk a, zû an sa lâwk chiam a, seluphan an lo suih lâwk bawh thin a, buhfate, thing te lo ngah lâwk vek tûr a ni Seluphan suihute chu zû te an pe a, chu seluphan chu thingse thing, hlan hnih leh tang-phei laia sang a ni tûr a ni Suih zawh sa diam chuan ramhnuaiah an dah a, a ni hransh seluphan zâwtute chuan zu in pahin an sâwn hâwng thin

An se chhun tûr chu an चाहिह bah hnép a seluphan chu a chhuntu tûr kawtah an phun a sial an han चाहिह bah hnép hnu chuan se uphanah chuan an han thlung a a tât vak theih lohna tûrin an thlung bet tlat a An han vua an han vua a, an vaw chan ta hle mai tubah chuan a neitupa chu haitêa tui leh fei kongin a lo chhuak a, sial kiangah chuan a ding a, haitêa tui chu a han hmuam a, sial chu a han phuh sang sang a, rawi tain a chham a, a fei ken chuan a sakdabâh a han chhun a, nimahsela na lo tain a chhun tûr a ni, a then phei chuan chhun pawh an chhun pan lo ve Chu sîzawbah chuan an chek hlup ta a.

A sa chu an chan a, an chhâm a, mi tunin aq ei thei a, ei thiung lo an awm lo Amaherawhehu pen-pang reng reng chuan an ei ve ngai lo Tin, zû chu an sa foh ve, an in dur dur a, a khuan nuan ti takin

an chên thîn Sedaw an chhun hnu chuan khumai
chungah thehlân siam a thiàng tawh An in sakte hi
duh duhm an sawisa danglam thei lo va, chutiang thil-
tih nei chuan tih theih chín an nei zél thîn

Zânkhuang · Hei hi khuangobaw ang deuh a ni a,
amaherawhchu zânah an chaw chhuak thîn a ni, He
mî tih nân sechal pakhat chu a ngai a tin, vawka
pakhat leh vawkté pahnh kha a tel a ngai baw Zu
pawh hi bâng lo a ni leh

He mî ti thei chu “Chhuabkhêl” an ti a, pua
dungzâwnga tial leh tukverh khâp bial vêl lek haw
theihna an lo nei leh a

Mitthi râwp lâm H i hi chu a bmaa mite a bian
a ropui hle Insênso hle a ngai a ni A bmain nula
leh tlangvâl in ramhnuaiah thing an ek chiam a, an zâr
dul a, chu chu “Sathingzâr” an ti a A zârtu nula
leh tlangvâl te chu zû leh sun an hrai chiam thîn

“Kalkhawthang” an ti a chu chu an talh a, vaw-
kui nân thing zârtute chuan an ei thîn Hei hi nula
leh tlangvâl sa bil diuh a ni Zû tûr chu nula leh
thangvâl te bawkin Chawfinga tih dân ang khân an
dâng thut thut a, chu mite hrai nân chuan zû an sa
hrai a, “Sumlông zô” an ti a, chu chu upate in loh,
nula leh tlangvâl ho pua ok deuh a ni

Mitthi râwp lâmnaa tel tûr chuan an chungte
khua khua mi pawh an chah khâwm vek thîn a La
mu an la khâwm cawm a, lû ruh tset larin an hiâwm
a, a tuamna tûr chuan pua a hrai ngatin an tah a
pua tah âwng dâuh suai a ni Chu chuan an la mu

hláwm chu an fún a, mihring lú ang takin an siam a, puan mawí deuh hlekín an tuam chháwng leh a. A tak leh a bán atán chuan thung suh phék hi an tawn kawkalh mai a, chu chu puanin an taam a, mihring a ang thei hle. Tin, thite an awrhin an behtir a, puan an sintir hawk a. Chutiang chuan an chhúngte thi an hriat phák china mi zawng zawng kha an lem chu an siam vek a, khual khuaa an chhúngte thi pawh an siam ve bawh. Chhúng siamtu atán chuan upa deuh leh themthiam deuh apiang an ruai thín. Tin, chhúng chu an siam zawha an zóte kha a lo thum tawh chuan ran an talh a. Ran chu sechal pakhat tal a ki hmawí hawng tawh a ni tur a ni a, vawkpa leh vawp a pawh a tel nger tûr a ni a, a tam lam erawh chu a nei zo va thu a ni, tam tak pawh a ti thei.

Tin, ran an talh ni chuan zom chu an siak a, a kháwn bawh a nula leh thingvân an a chiam a.

An mitthi lem siam (fam) kha pathlingah an tawg tlar a, upahovin mitthi ngaih blate an a a, an lam chiam bawh a. An chhúngte thi tawg kha an lam psh an vuah theuh va, lungche takin mitthi tsh ang tak takin an tsh thín.

Tin, upahovin hláng an siam a chu mi ni bawh chuan hmun hrangah thingte an suh phék a, leikapui angin tawchhak tia emaw l kin ni tawn hláwm a, tin a zawn kan uân a hmiwrt su viah lawr a, a lai ki li nenm vawnbân an siam a, clutah chuan an siatli lem siam kha an tawn bet a, an din kuaitir pup uân a. Tin, a talah chuan mitem chhe pui mai an siam a fahite an awrhin a chu an hriat siamtu siawha an ngaih a ni a, a hrangah hláwm an vuah. Tin, hláng siamtu upahovin kha shiam zóte an pe a, ahwanga an ei túrn vawh an talh a, chp chu mi deng eipui l him, anghah an an duk ang anghah an ei tur a ni. Chutiang an mitem an chutir zawh vek khuah chuan tlar lamah hláng chu muhlai an

an zâwn chhuak a, vawı thum an sêp a, chu mı zawh ah chuan an zâwn lét leh a, atûk lamah chuan an thiat darh vek tawh thın Mitthı râwp an lăm zawh-ah chuan a tıp nân Sedawı hı an chhun leh thın'

Khuangchawı Hei hı chu a hnubnûng ber leh a bı kimna ang a nı tawh a, a hmaa mite aı khân a ro pui zâwk a nı Tûn hmaa an thiltihte ang bawk khân nasa taka lo inbuatsaih lăwk a ngai a Sathingte an zâr a, zû pawh an sa lăwk leh țeuh bawk a

Khuangchawına tûr hian ran pawh a ngai tam tawh hle a nı A tlêm berah sepa pathum leh vawkpa pakhat leh vawkte pahniı a ngai a, tın, sepuı pakhat "flâng phal" an tih chu a ngai bawk Khuangchawı leh a hmaa kan sawite pawh kha hun bık neia tih a nı chuang lo va mite an hman tlân lai leh khaw nawm lai deuh favâng lam hian a nı deuh ber thın a Au gust, September leh October thlate a nı deuh ber a Sathingzâr hı August thla vél hian an zâr a, thla thum dâwn lai an zâr hnun an tih tum chu an țan chauh thın a

Khuangchawı hian a neı zo chuan ran tam tak an talh a, an tiropui hle thın Sathingzâr chu a ro veleh nula leh tlangvâln an phur a, a zânah a khuain zû an in a, nula leh tlangvâlte chu an lam mup mup a Pa thlangah an thu a, tlangvaln nula pakhat theuh an chawı a, chu chu lăm an ti thın Chu mı sathingzâr phurh nı chuan khuangchawıtpa in kha a chim thei laite a lo awm dah ang e, tih hlauvin in chhia chu an siam a, chuvângın "In chhe siam nı" an ti bawk thın a nı

Chu mı tûk chu ruai pui siam nı chu a lo nı ta a, rıng atangın ruatheh tûrın an inbuatsaih tan a, nı-lêngın zû an in bawk a Mitthı râwp lăma hlâng an siam ang deuh kha leikapui tē deuh ang hı an siam a Tlai lamah khuangchawıtu chhungte kha an chuantir

a, an duh chuan an laichinte pawh an tel ve a, fanu nulate an neih chuan an chuang tel ngai tûr a ni. Tichuan mualah an sâwn chhuak a, an sêp ta chuan a. A chuangate chuan a hmaw berm mipui zingah âr leh la mu fûn hi an vawrh a, chu mi zawbah tangka te, thi te an vawrh a, an lo inchuh mur mur thîn. A nei zo deuh chuan silai emaw, darkhuang emaw te pawh an vawrh tel thîn a. Silai leh darkhuang chu amah tak zung an vawrh lo va, a aiawh atân bruizên bân cheh hê hi an vawrh a, chu chu an inchuh ta lui lui thîn a, a changtu apiang chuan silai emaw, der khuang emaw chu a nei ta a.

Atûk chu "Saruh cheuh ni" an ti a, ruai nawi kha an ei leh a, zû an in a, awmni an kham leh a. Khuangchawi hi in lama thangchhuahnaah chuan a tâwp bei a ni tawh a. Bahzâr siem te, tukverh hawn te a thiang tawh a, puan leh diar tial te pawh an sin thern an khim thei tawh a. "Zawhzawzo an ti tawh a, thangchhuah nu leh pa an ni tawh a, chuvângin piâ'âl kai thei chin an lo ni ta a. Tin, thangchhuah chuang an ti a, chu chu "Zaudawh" an ti.

Zaudawh: Hei hi khuang vawi thum chawi zawh ah an ti thîn. Vawi thum lai khuangchawi nawn a nguait avângin a harsa em em a, lai hausa deuh tih ni a ni. Hmân laia kan Mizo laite zingah pawh Vûtan sau a dawh tih thu an sawi a, chu chu an briat chhun a ni awm e. Zaudawh nân chuan a 'pa pahni' leh sepu tîng phal an tih hi a ngai a. A nei zopa chuan ran tam tak pawh an sêng thei bawh.

Ram lama thangchhuah In lama thangchhuah chu pa neinung tak tih mi a ni a. Ram lama thangchhuah tûr chuan sa kâp thei tak, pasajha tak nih a ngai a ni.

Hei pawh hi thil namai a ni lo Thangohhuahna
tûr chuan hêng sate hi kah a ngai savawm, sakhi, se-
lê, sazuk, sanghal Hêng hi kah kim har tak a ni Sa
dang chu tam tak kâp mah sela, heta mi hi a kim
loh chuan thangchhuah a ni thei lo

Hêng kâp kim tûr chuan vaw tam tak ramhnuai
vah chhuah a ngai a, achâng pheh chuan rei tak tak va
riah a ngai a, chuvângin mi brisel tak leh chhôngte
pawh hnathawk thei leh ngaihtuahawm lo mi neih a ngai
Chutichuan pa mal tân chuan buh ei neih lohna fo a
ni ang An va ram chhuak khân sa an va hmu fuh
kher lo va thangchhuahna chi kher lote an va kâp a
Chutichuan ram lama thangchhuah mi hi chuan a thang-
chhuahna sa chu panga emaw lek ni mah sela, sa dang
pawh tam tak a kâp tel a ni tih a lang

Sakhi Hei hi a hmasa bera kah chuan a a thung
bik thin an ti a, ahrangin sakhi zû an siam thin, chu
chu sakhi kâp ve lo tân chuan in thiàng lo a ni Hêng
sa kah tûr kan sawite hi an kah apiangin an a zû
tûr a ni Sakhi hi vawkpa sôm ngaa a theh chu sakhi
zu an in nun an lai bik Mi chhiain vawkpa sôm ngaa
a aih leh lalin siala a aihin an lai theh zâwng a intluk
a ni Chutianga sakhi mal ai tawh chu sakhi zû tawh
pawhin lo zû sela an chu khâwn hmasa ber tui a ni
a, a sema an sem pawhin pêk hmasak ber tui a ni
a vêng bla takah pawh lêng bo dah mah se an zâwng
chhuak hrân tûr a ni a a in hmain tumahin in in a
thiàng lo va ni

Savawm Hei hi sa hrâng, kah lawk lawk theh
loh mi a ni He mi kah loh vânga mîm thang an
chhuah kh chuan savawm aiah zâmpû te an kâp a,
sa aihin an ai thin, tichuan savawm kâp anga ngaih
an lo ni tawh

Selê: Selê an kahin emaw, sa dang pawh an kah a, hau lam hawia a thûkin emaw, a hate a bai a, a ketê a bai chuan "Ârhnuachhiah" an tih hi a awm thin. Selê chu tlu suai lo mah se, ârhnuachhiah hi chu a awm reng reng tûr a ni.

Âr an man a, khum lûah a sa kah lô nên chuan, "Thiêngpui khup hau thal loh' thei lo," an ti a, thiêngpunn an khuh a, a chungah a kâptupa chu a thu a, zû a m a. Chu chu a ni ârhnuachhiah an tih chu

Hêng sate hi an kah kum chuan ram lama thangchhuah an lo ni a, chuvângin pialrîl kai theih an lo ni a. Tin, thang chuang atân muvanlai leh rûngân an hmang leh

Chu thangchhuahpa chu a thih hunin mitthi kawngah chuan a sazuk kah ki hreuvah chuan a chuah g a, tin, rûngân chu sazuk ki hreuvah chuan a inzem a, muvanlai chu a fu bawh a, a sa kah dangte khân an zui a, Pu Pâwla pawhin a lo sai ngam thin lo va. Ti ehuan ropui takin pialrâl chu an lût thin a ni an ti

Hmân lai ehuan upa deuh leh râwlthar kha ram lo vâk dân sele a naupang zâwk ehuan sa lo kâp ta sele, a upa zâwk ehuan thangchhuahna tûra a bâk kha a lo nih ehuan a kaha saqî tûrin tlangvâl sa kah chu a dil a, tiehuan ama kahah an siam a; chutianga mamawh taka upa an dil ehuan naupang ehuan hun a la ngah bawh a, a la kâp leh zel ang chu tim kiana pek naf chu an duh thin

BUNG 10

MI LU LÂK CHÎN LAI — VAI LO LEN

Hmasâng hian Lusei leh Pâwih hi an indo ber a. Tûn lai indo ang hian pumpui hmachhuana inberh vak hi a awm mang lo va, a rûk a râln a thei thei hi an

rawl a, an ram riak emaw, an buh phur emaw, an tui chaw emaw, remchâng an hmuhna apianga an va tawn fuh kha chuan an bei ta thín a An that a, nunaute pawh zuah chuang lovin an that duh zél a An lu an tan a, an ak háwng a, achângin sala mante an nei bawh a Sa káp angin mi lú chu an han thlen a, bawh-hla nên khua an lút a, an mi thah lú chu an a: thín

A leh lam leh lam chu chutiang chuan an intitawn a, rál hlau réng réng hian an awm a, mutmu pawh an tuah ngam ngai lo Achângin tangho hi an inpun hláwm chiam a, an rin loh hlânin an do khua au va run phut a, an va that chiam thín a ni

Vaw khat pawh Páwího leh Fânaiho an inpun chiam a, Kháwnlung khua an run ta phut mai a, nuna chon in an that vak a, tiêm tê chu an tlân chhuak ru a Pál an kian hnu chuan khaw chhûngah an han lut leh a a lo reh thuap a, mi ruang chu lu bungin a lo awm phung mai a Mahni chhûngte ruang hláwm tum chuan a: han vák vêl a, an hre chiang thei tawh mang si lo va, an hai nual hláwm a, mahni chhûngte lo ruang pawh an hláwm nual hláwm a Khuanghlûmah ráiho chuan an mi thahte lú chu an a: a, an ri dur dur in a, chûngho tháwm chu a dam chhunte chuan Kháwnlung atang chuan an hre pha reng a Chu mi tum chuan salman pawh an ngah hle An sal mante hi then-khat ohuan an ti tha hle a, nupui pasalte pawh an neihtir thín a nuam pawh an ti a, hnu remchâng tha tak pawh awm mah sela, tlân chhuah chu an duh tawh kher lo Thenkhat erawh chu an tlân a, then khat chu thil khawrei deuh fê china tlân chhuak ru lehte pawh an awm

Tin, do lohte pawh an remchân phawt chuan kan ram pawns lama chi hrang hrang awm, Vai te, Lakher te, Matu te, Mirang te, Tuikuk leh Takam te hi thah emaw, man emaw tumin rawlrâlin an thawk chhuak thîn a. An dote ngei an nih chuan lai tirhte pawhin an va rawl a, chutichuan mi lû leh sai an rawn hawn kha an lo lăwmpui zêl a. An do loh hnam erawh chu lalin bei tûrin a tir lo va, thian insăwm khâwmîn ram chhuak tûr angin buhfai phurin an chhuak ta ngawt a. An tum lam pan chuan an kal a, thing lérâhte an lăwn a, mi an en thia a, ramah emaw, lovah emaw mei khu lét lét an hmauh chuan an pan ta vang vang a. Chétna remchâng nia an hriat phawt chuan an va bei thut a, an that a, an duh duh chu salah an hrui hăwng thîn

Chutia dorâi hauh lo an va that ta mai thîn chu lai thenkhat chuan an lăwm lo, an hau hrep zăwk mai thîn. Achângin Tlabung thiang lam lun dungte khu an hrât a, Samatchbuaah véla mi te, a thiang leh denhvâ mi te, Kawrohhe mau laho an tihte chu an zuk that a, an lû chu an tan a, pa pakhat a thattu zinga zuk tel ngeia sawi dân phe chuan, "Kan mi thah lû chu kan han dah khâwm a an thlak chu kan inpr siak ta a, pasaltha lo chu kan hriat ngei mai lo," a ti a

Sawrkârin chutiang tih chu obing lo tûr leh an tih fo chuan an hrem ngei dăwn a ni tih thutein han rikrâp thia mah saia, an sim duh chuang lo va. Kan depô hnamte lah chuan, "Lusel zawng lu ja mi an ni, lû an dut em mai," an ti a, an fate tithsah nân tak an hmag a. Kan ram pawns lama hnam dang tam zăwk an awm te leh chak zăwk an ni tih te lah